

MILJÖPROGRAM FÖR SÄBYVIKENS MARINA

2014-06-04

Innehållsförteckning

1	Inledning	2
2	Bakgrund till miljöprogrammet	2
	2.1 Syfte.....	2
	2.2 Utgångspunkter vid framtagandet av programmet.....	2
3	Mål för miljöarbetet	2
	3.1 Övergripande mål	2
	3.2 Miljöpolicy	3
	3.3 Mål på kort sikt	3
4	Ansvar och uppföljning	3
5	Beskrivning av marinan	3
	5.1 Allmän information.....	3
	5.2 Översiktskarta med informationsposter.....	5
6	Miljöaspekter i fokus på Säbyvikens marina.....	7
7	Handlingsplan för Säbyvikens marina.....	8
8	Kommande förändringar.....	11
	8.1 Planerad utbyggnad av Säbyvikens marina	11
	8.2 Mottagningsanordning för toalettavfall	11
	8.3 Spolplatta med vattenrening.....	12
9	Kontaktuppgifter och viktiga länkar.....	12
10	Referenser	12

1 Inledning

På Säbyvikens marina tar vi miljöfrågorna på allvar. Vi vill arbeta proaktivt och vara en marina med goda kunskaper om såväl verksamhetens som båtlivets miljöpåverkan. För att lyckas med det så behöver vårt miljöarbete konkretiseras. Viktiga frågor att belysa är på vilket sätt miljön påverkas av vår verksamhet idag; vad vi behöver jobba vidare med för att bli bättre ur miljösynpunkt och hur våra hyresgäster kan bli väl insatta och integrerade i miljöarbetet.

För att söka svar på dessa frågor initierades arbetet med detta miljöprogram. Tanken är att här kartlägga och redovisa våra viktigaste miljöaspekter samt hur vi kan arbeta med dem på ett systematiskt sätt. Hur vi tänker ta oss an de viktigaste miljöaspekterna redovisas i en handlingsplan där också våra miljömål anges. På så vis kan miljöprogrammet fungera som ett kommunikationsverktyg till våra hyresgäster, så att nuvarande och planerat miljöarbete redovisas på ett transparent och tillgängligt sätt.

I miljöprogrammet ges en övergripande beskrivning av Säbyvikens marina, en översiktskarta om var på området faciliteter och hjälpmedel finns placerade, underlagsmaterial till programmet och beskrivning av marinans viktigaste miljöaspekter. Detta följs av en handlingsplan med mål och aktiviteter som kopplar till varje miljöaspekt. Handlingsplanen fungerar även som en åtgärdsplan för det parallella dokumentet Säbyvikens marinas avfallshanteringplan. I slutet av programmet ges en kortare beskrivning av kommande förändringar på marinan följt av kontaktuppgifter till ansvariga och länkar till hemsidan och andra dokument.

I framtagandet av miljöprogrammet har vi konsulterat Tyréns AB för genomförande och kvalitetssäkring.

2 Bakgrund till miljöprogrammet

2.1 Syfte

Syftet är att systematisera Säbyvikens miljöarbete genom att redovisa marinans viktigaste miljöaspekter och hur dessa hanteras genom befintligt och planerat miljöarbete. Programmet ska ta tillvara tankarna och viljan hos marinans verksamhetsutövare samt vara ett kommunikationsverktyg gentemot marinans hyresgäster så att de är väl insatta i hur de själva kan bidra till att minska miljöpåverkan, både på marinan och till sjöss.

Miljöprogrammet kommer att vara ett levande dokument som uppdateras kontinuerligt utifrån förändringar i verksamheten eller i lagar och regler. Uppföljning av handlingsplanen sker årligen.

2.2 Utgångspunkter vid framtagandet av programmet

Vid framtagandet av miljöprogrammet har diverse underlagsmaterial kring båtlivets miljöpåverkan studerats. Etablerade handböcker och utredningar av myndigheter och organisationer har tillsammans med marinans egna tankar, erfarenheter och miljöpolicy utgjort underlag till miljöprogrammet. Underlaget redovisas i referenslistan, kapitel 10.

3 Mål för miljöarbetet

3.1 Övergripande mål

Säbyvikens marina ska vara en miljövänlig marina som systematisk och proaktivt arbetar för att minimera belastningen på miljön.

3.2 Miljöpolicy

Säbyvikens marina har en miljöpolicy från år 2013. I den anges följande mål.

- Vi ska hålla oss informerade om och uppfylla de krav som ställs på oss i miljölagstiftning, andra samhällskrav samt våra kunders krav.
- Vi ska arbeta proaktivt och sträva efter ständiga förbättringar i miljöarbetet.
- Vi ska i möjligaste mån prioritera de material, produkter och tjänster som innebär en mindre miljöpåverkan jämfört med andra produkter.
- Vi ställer miljökrav på våra leverantörer och samarbetspartners så långt det är möjligt.
- Alla medarbetare (inklusive ledning och ägare) ska ges chansen att gå Sweboats branschpassade miljöutbildning eller annan lämplig utbildning.
- Alla medarbetare ska vara delaktiga och inbjudas att komma med förbättringsförslag på vårt miljöarbete.
- Miljöarbetet ska kontinuerligt utvecklas och förbättras genom att handlingsplaner och mål löpande följs upp samt miljöarbetet årligen revideras.
- Vi ska visa öppenhet, informera om företagets miljöarbete på vår hemsida och vara lyhörda för förändringar i omvärlden.

3.3 Mål på kort sikt

Mål och åtgärder på kort sikt anges i handlingsplanen under kapitel 7. De är baserade på de miljöaspekter som identifierats som viktigast för marinan; avfall, föroreningar och föroreningsspridning, hälsa och säkerhet, information och kunskap, energi samt vattenförsörjning. Mer om dessa finns i kapitel 6.

4 Ansvar och uppföljning

Ansvarig för att aktiviteterna genomförs i enighet med handlingsplanen är Jonas Holmgren i egenskap av marinans hamnkapten.

Uppföljning sker genom en årlig avstämning av handlingsplanen i form av en checklista som tydligt anger om planerad aktivitet genomförts eller inte. Om planerad aktivitet inte genomförts ska anledningen framgå. Det kan även finnas behov av att redovisa tillvägagångssättet för genomförandet, vilket beror av hur aktiviteten är formulerad i handlingsplanen. Resultatet av dokumentationen, det vill säga checklistan, ska förvaras i Säbyvikens egenkontrollpärm samt redovisas på marinans hemsida så att hyresgästerna är väl informerade om marinans pågående miljöarbete.

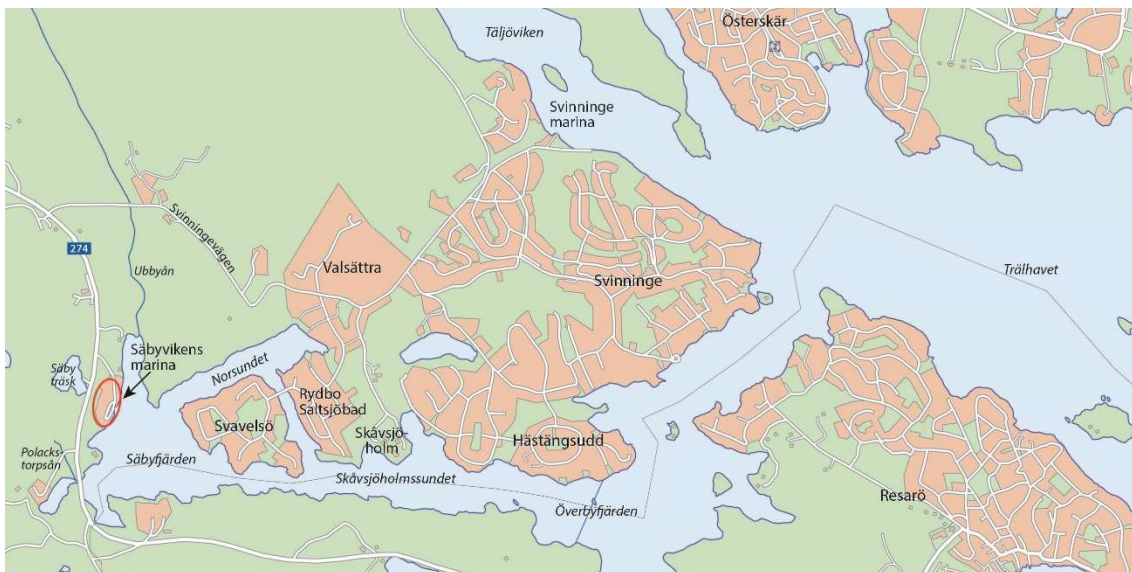
I samband med den årliga uppföljningen av handlingsplanen görs även en bedömning av vilka nya aktiviteter listan eventuellt ska kompletteras med.

Själva miljöprogrammet utöver handlingsplanen revideras vid behov.

5 Beskrivning av marinan

5.1 Allmän information

Säbyvikens marina ligger i Österåkers kommun i nordöstra Stockholm, ungefär tre mil från centrala Stockholm, se Figur 1. Marinan byggdes på 1970-talet och drivs sedan tidigt 90-tal av Wasatornet AB.

Figur 1. Säbyvikens marinas utmarkerad på regionskarta.

Idag tillhandahålls ungefär 350 sommarplatser och 330 vinterupställningsplatser utomhus, vilka till stor del uppehålls av segelbåtar. Sommarplatserna är fördelade på sex stycken flytbryggor. Det sker i stort sett ingen upptagning och sjösättning av andra båtar än de som ligger i hamnen på sommarplats. Hyresgästerna hanterar själva tvättning, underhåll och bottenmålning av sina båtar. Se Figur 2 och Figur 3 för en del av Säbyvikens sommar- respektive vinterplatser.

Figur 2. Bild på del av uppsättningen sommarplatser.

Figur 3. Bild på del av uppsättningen vinterplatser.

Säbyvikens marina är ansluten till organisationen Sweboat och har en egenkontrollpärm som tagits fram med hjälp av Sweboats mallar. I pärmens finns bland annat marinans avfallshanteringsplan och journalföring av avfallstransporter. Här ska efter varje årsslut även dokumenteras uppföljning av den handlingsplan som ingår i detta miljöprogram, se vidare kapitel 7.

5.2 Översiktskarta med informationsposter

På Säbyvikens marina finns tillgång till följande faciliteter och hjälpmedel:

- Hamnkontor med tillgång till toalett, handikapptoalett och dusch
- Miljöstation för mottagning av hushållsavfall och farligt avfall
- Elstationer
- Vattenstationer för sommar- och vintervatten
- Mobil lyftkran med maxkapacitet på 20 ton
- Mastkran
- Första hjälpen-utrustning
- Brandsläckare
- Livräddningsutrustning
- Absorptionsmedel för oljespill

I Figur 4 på nästa sida anges var på marinan dessa faciliteter och hjälpmedel finns utplacerade.

Figur 4. Översiktskarta som anger var på området faciliteter och hjälpmedel finns utplacerade.

6 Miljöaspekter i fokus på Säbyvikens marina

Nedanstående sex miljöaspekter är de som identifierats som viktigast för Säbyvikens marina.

Avfall

Avfall genereras från både underhåll (till exempel spillolja, oljefilter, färg, färgspill, grovavfall, uttjänta startbatterier, tändstift) och användning (exempelvis hushållsavfall, förpackningar, tidningar, småbatterier) av båtar. Det kan bidra till direkt miljöpåverkan vid oriktig hantering och indirekt miljöpåverkan i avfallshanteringsledet.

Toalettavfall som töms till havs från båtar bidrar till övergödning och spridning av bakterier. Förbud mot att släppa ut toalettavfall i hav, sjöar och inre vattendrag införs 1 april 2015, läs mer om detta i Säbyvikens avfallshanteringsplan.

Föroreningar och föroreningsspridning

Båtbottenfärger eller antifoulingprodukter används för att hålla skrovet rent från påväxtorganismer. Många av dessa färger innehåller miljöfarliga ämnen och påverkar miljön då de kommer i kontakt med mark (genom slipning och målning) och vatten (genom båtanvändning). Färgerna fungerar som så att de gradvis läcker ut miljöfarliga ämnen för att skapa en ogästvänlig yta kring båtbottnen så att havstulpaner, alger och musslor hålls borta.

Föroreningar sprids även från motorbåtarnas drivmedel. Äldre båtmotorer står ofta för stora utsläpp av oförbränt bränsle till vatten och luft. Tankning med alkylatbensin istället för vanlig 95-oktanig reducerar de mest skadliga utsläppen kraftigt.

Hälsa och säkerhet

Användning och underhåll av båtar är förenat med diverse risker och störningsmoment, till exempel brand, vattenolyckor och ögonskador vid målning. Till detta tillkommer buller och svallvågor från motorbåtar – särskilt vid körning mitt i planingströskeln – som kan upplevas som störande för omgivningen.

Information och kunskap

Information och kunskap är inga explicita miljöaspekter, däremot så förebyggs ofta miljöpåverkan genom ett ökat informations- och kunskapsintag. Det kan exempelvis vara information om var på marinan viktig utrustning finns placerad, hur avfallet ska sorteras i miljöstationen, att ett tändstiftsbyte gör att båtmotorn går bättre och därmed drar mindre bränsle samt att det finns SMS-tjänst för havstulpanvarning. Marinan "havstulpan varnar" sina kunder via e-post de veckorna under sommaren som havstulpanvarning råder och informerar om hur man bäst går till väga för att undvika påväxt.

Energi

Genom att använda luft/ luftvärmepumpar i byggnader i stället för direktverkande element minskas indirekt miljöpåverkan från energiproduktion.

Vattenförsörjning

God avloppshantering och vattenförsörjning minskar olägenheter och miljöpåverkan i form av exempelvis övergödning.

Under respektive kategori går det att urskilja miljöaspekter av två olika karaktärer:

- Miljöaspekter som marinan har direkt inverkan på
- Miljöaspekter som är beroende av hur båtägarna agerar. Här har marinan ingen direkt rådighet, men kan bidra genom att skapa bra förutsättningar och genom att sprida kunskap.

Hur miljöaspekterna ska hanteras för att minimera miljöpåverkan framgår av aktiviteterna angivna i handlingsplanen i kapitel 7.

7 Handlingsplan för Säbyvikens marina

Aktiviteterna relaterar till Säbyvikens marinas miljöprogram respektive avfallshanteringsplan.

Aspekt	Mål	Aktivitet	Senast	Kommentar
Avfall	<i>En miljöstation som ger goda förutsättningar för källsortering</i>	Erbjuda behållare för hushållsavfall, farligt avfall, elavfall, småbatterier och startbatterier.	Klart!	
		Erbjuda lämplig behållare för trasor och dylikt som riskerar att självantända.	Klart	
		Erbjuda behållare för glas- och metallförpackningar.	Klart	
		Utöka kapaciteten på mottagningsanordningen för farligt avfall. Detta inkluderar en ökad kapacitet på invallningen/oljeträget för att säkerställa att oljefaten får plats under tak och i anslutning till en invallningsanordning.	2017	
	<i>Att ha goda kunskaper om marinans avfallsflöden</i>	Utreda behov för mottagning av ytterligare avfallsfraktioner, till exempel plastförpackningar och tidningar.	Klart	
		Underlätta planering och uppföljning genom att kontinuerligt samla in statistik om de avfallsmängder som tas emot på marinan.	Pågående	
		Bevaka fyllnadsgrad i container för hushållsavfall för att kunna bedöma vilken kapacitet som krävs vid en utbyggnad.	Pågående	
	<i>Toalettavfall från båtar tas omhand på ett miljöriktigt sätt</i>	Utreda tekniskt lämpliga lösningar för mottagning av toalettavfall från tankar och uppsamlingskärl. <i>Här ingår till exempel att utreda möjligheten att samla in toalettavfall på varje bryggnock eller förlägga en avloppsflotte, samt möjligheten att införa kommunalt VA eller installera en sluten uppsamlingsstank för tömning med slamsugningsbil.</i>	Pågående	
		Inleda samråd med tillsynsmyndigheten kring tillvägagångssätt för hantering av toalettavfall.	Klart	
		Installerad och brukbar mottagningsanordning för toalettavfall.	Klart	
Föroreningar och föroreningsspridning	<i>Förhindra att olyckshändelser med oljespill ger negativ miljökonsekvens</i>	Erbjuda absol eller liknande absorbent utan att direktkontakt behöver tas med marinans ansvarige för hantering av oljespill utanför arbetstider.	Klart!	
		Regelbunden tillsyn och protokollföring av invallningen för att säkerställa att anordningen klarar motta spill motsvarande ett spilloljefats volym.	Klart	

Aspekt	Mål	Aktivitet	Senast	Kommentar
		Regelbunden tillsyn av tillgången på Absol.	Klart	
	<i>Klarlägga om det finns föroreningar i marken runt upptagningsplatsen</i>	Utföra markprovtagningar.	Klart!	
	<i>Slipning, målning och underhåll av båtar ska ske på ett miljöriktigt sätt</i>	Införa krav på täckning av mark vid målning samt vid slipning med maskiner utan damm-uppsamlingspåse i marinans föreskrifter.	Klart!	
	<i>Båtbottenfärger ska i största mån undvikas och på sikt fasas ut</i>	Utreda förutsättningarna och samråda med tillsynsmyndigheten om att installera en spolplatta med vattenrening. <i>Efter eventuell installation:</i> <ul style="list-style-type: none"> Erbjuda regelbunden användning av spolplattan för båtar utan båtbottnfärg för renspolning av påväxtorganismer. Avgiftsbelägga användning av spolplattan för båtar med båtbottnfärg. Gratis användning för båtar utan båtbottnfärg. 	Se nedan	<i>Beror av tidsplan för spolplatta.</i>
		Utreda förutsättningarna att installera en borstvätt för att möjliggöra regelbunden rening för båtar utan båtbottnfärg.	Se nedan	
Hälsa och säkerhet	<i>Närboende ska inte uppleva buller och störande svallvågor från marinans hyresgäster vid förbipassering i viken</i>	Informera marinans nyttjare om att hålla låga hastigheter i viken.	Klart	
	<i>Marinan ska vara en säker plats att vistas på med god tillgång till skyddsutrustning</i>	Lättillgänglig tillgång till: <ul style="list-style-type: none"> Första hjälpen utrustning Livräddningsutrustning Ögondusch Brandsläckare 	Klart!	
		Tillhandahålla hjärtstartare.	2017	
Information och kunskap	<i>Alla hyresgäster ska lägga rätt avfall i rätt avfallskärl och ha god kännedom om avfallshantering</i>	Tydlig märkning av avfallskärlen.	Klart!	
		Exempelbilder på avfall för respektive avfallskärl för att underlätta avlämning av avfall.	2017	
		Märka upp farligt avfall så inga tvivel råder om vad som är farligt avfall och inte.	Klart	
		Informera om vilka avfallsfraktioner som ska sorteras på marinan	Klart	
			Klart	

Aspekt	Mål	Aktivitet	Senast	Kommentar
		Informera om förbudet att släppa ut toalettavfall till sjöss i alla vattendrag från och med 2015.	Klart	
		Informera om möjligheten att konvertera tank till landtömningslösning istället för havstömningslösning.		
	<i>Alla hyresgäster ska känna till placering av viktig utrustning</i>	Placera översiktskarta på området med redovisning av brandpost, miljöstation, räddningsutrustning, brandsläckare och vattenslang.	Klart!	
		Skyltning som anger placering av absol, absorbent eller liknande samt larmnummer och nummer till ansvarig på marinan.	Klart!	
	<i>Hyresgästerna ska känna till hur båtanvändnings miljöpåverkan kan minska</i>	Lägga länkar på hemsidan till exempelvis: <ul style="list-style-type: none"> • Sweboats miljösidor • Skårgårdsstiftelsens miljösidor • Havstuplanprojektet 	Klart	
	<i>Hyresgästerna ska erbjudas Sweboats miljöchecklista</i>	Beställa hem eller trycka upp foldern med Sweboats miljöchecklista så att hyresgästerna kan få den på hamnkontoret.	Klart	
	<i>Marinans ansvarige känner till senaste nytt på miljöområdet</i>	Marinan är medlem i Sweboat som delger information om nyheter	Klart!	
	<i>Kommunicera havstulpanvarningar till hyresgästerna</i>	Informera hyresgästerna om tjänsten för havstulpanvarning (Havstulpanprojektet, http://batmiljo.se/ren-batbotten/havstulpanprojektet).	klart	
		Digitala utskick och informationsuppsättning på marinan om när det råder varning för havstulpantillväxt.	Klart	
	<i>Medvetandegöra miljöfrågorna hos hyresgästerna</i>	Dialog med hyresgäster för att få insikt i om de ser några speciella svårigheter med att vara miljövänliga vid marinan i enighet med miljöprogrammet.	Pågående	
Energi	<i>Minska marinans energiförbrukning</i>	Installera luftvärmepump i hamnkontoret.	Klart!	
VA	<i>Förbättra vattenförsörjning och avloppshantering</i>	Samråda med Roslagsvatten om att införa kommunalt VA.	Diskussion er pågår	Befintliga brunnar har dålig kapacitet.
		Rutin för regelbunden kontroll av avloppsanläggning	Klart!	

8 Kommande förändringar

8.1 Planerad utbyggnad av Säbyvikens marina

Marinan är tänkt att byggas ut genom att utöka antalet bryggor i vattnet samt att bygga båthallar för vinterförvaring på land. Utbyggnaden innebär att förvaringshallar, hamnkontor och serviceanläggningar för båtar (totalt sex nya byggnader) planeras i området. Antalet båtplatser planeras att utökas från dagens 350 till cirka 500 genom att en ny brygga anläggs längst i söder och de tre bryggor som i dagsläget ligger längst söderut förlängs från cirka 105 meter till cirka 190 meter, se Figur 5.

Figur 5. Illustrationsplan i detaljplanen.

Markunderlaget i området kommer till stor del utgöras av naturgrus, men på de platser där båtarbete sker vid båtuppställningsplatsen ska hårdgjorda ytor och brunnar anläggas för att hantera dagvatten. Planarbete för utbyggnaden pågår och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) för detaljplan och vattenverksamhet har gjorts.

8.2 Mottagningsanordning för toalettavfall

Förbud mot att släppa ut toalettavfall i hav, sjöar och inre vattendrag införs 1 april 2015. Det betyder att en mottagningsanordning för hantering av toalettavfall behöver installeras i anknytning till alla

marinor där det finns ett behov för avlämning av toalettavfall. Hur detta påverkar Säbyvikens marina och vilka åtgärder som planeras framgår i handlingsplanen, kapitel 7, samt marinans avfallshanteringsplan. 1st pumpstation är driftsatt mars 2015 och är belägen på kaj mellan brygga E – F.

8.3 Spolplatta med vattenrening

Möjligheterna kommer att utredas att i samband med utbyggnaden av marinan anlägga en spolplatta med vattenrening för renspolning av påväxtorganismer från båtarna. Tidsplan för detta är relaterat utredningen om utbyggnadstillstånd. Spolplatta med vattenrening beskrivs vidare i Säbyvikens marinas avfallshanteringsplan.

9 Kontaktuppgifter och viktiga länkar

Hamnkapten, Jonas Holmgren	Telefon: 070-5232309. Mejl: hamnkontoret@marinan.eu
Säbyvikens hemsida	http://www.marinan.eu/
Säbyvikens föreskrifter	http://www.marinan.eu/Foreskrifter.htm
Säbyvikens avfallshanteringsplan	Finns i Säbyvikens egenkontrollpärm. Kontakta Jonas Holmgren för information.
Säbyvikens miljöpolicy	Finns i Säbyvikens egenkontrollpärm. Kontakta Jonas Holmgren för information.
Sweboats miljöchecklista	http://www.sweboat.se/liten-miljochecklista.aspx
Havstulpanprojektet	http://batmiljo.se/ren-batbotten/havstulpanprojektet/

10 Referenser

Miljöhandböcker och utredningar

- Projekt Hav möter Land – Miljövänliga småbåtshamnar – handbok med checklista, för planering och utveckling av miljövänliga småbåtshamnar
- Havs- och Vattenmyndigheten – Båtbottentvättning av fritidsbåtar – Översyn av kommunernas varierande regler som rör fritidsbåtshamnar
- SweBoats miljöchecklista för miljövänligare liv på sjön
- Hamn- och båtmiljö – Tillsynshandledning för miljökontor – Miljösamverkan Östergötland
- Miljö- och hälsoskyddsenheten Österåker – Miljöskyddstillsyn av varv och marinor 2012

Underlag specifikt för Säbyvikens marina

- Miljö- och hälsoskyddsenheten Österåker – Protokoll från tillsynsbesök Säbyvikens marina
- Säbyvikens marina – Miljöpolicy för Säbyvikens marina
- Erfarenheter och tankar från Säbyvikens marina